

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

El-Raye Gazetesi

Söylem Füzeleri İle Jeopolitik Gerçekler Arasında Türkiye'nin Yahudi Varlığıyla İlişkileri Nereye Gidiyor?

Müh. Visam Atraş'ın Kaleminden

Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Vadedilen Topraklar" yanılsamalarına karşı uyarıda bulunarak ve Türkiye'nin güvenliğinin Hatay'dan değil, Halep, Şam ve Beyrut'tan başladığını vurgulayarak Yahudi varlığına yönelik söyleminin şiddetini artırırken (El Cezire, 10/06/2026) bölge, ilk bakışta Ankara ile Tel Aviv'in kaçınılmaz bir çatışmaya hazırlık olarak zıt yönlerde ilerlediğini izlenimi veren bir tabloyla karşı karşıya gibi görünmektedir. Nitekim kullanılan dil, sertliği bakımından eşi benzeri görülmemiş olup; karşılıklı suçlamalar ise geleneksel anlaşmazlıkların ötesine geçerek bölgesel geleceğe dair tasavvurlar üzerindeki bir çatışma düzeyine ulaşmıştır.

Ancak siyaset, sadece söylemlerden okunmaz, aksine derin devletin kurumlara yönelik eğilimlerinden, askeri ittifaklardan ve uzun vadeli jeopolitik konumlanmalardan da okunur.

İşte burada şu asıl soru öne çıkmaktadır: Erdoğan'ın açıklamaları, Türkiye'yi, Yahudi varlığının bölgesel dayanaklarından biri olmak için savaştığı sistemden çıkaran stratejik bir dönüşümü mü yansıtmaktadır; yoksa bu açıklamalar, iç gereklilikler ile jeopolitik konumun gerçekleri arasındaki karmaşık çelişkinin siyasi yönetimini mi ifade etmektedir? Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın, Pakistan'dan Körfez'e uzanan, Türkiye, Suudi Arabistan, Mısır ve Körfez ülkelerini kapsayan ve daha sonra 1967 sınırları içinde bir Filistin devletinin tanınması şartıyla İran ile Yahudi varlığının da dahil olabileceği bölgesel bir güvenlik yapısından bahsetmesinden sadece bir hafta sonra, bu söylemsel tırmanışı nasıl anlamak gerekir?

Bu soruyu cevaplamak için öncelikle, siyasi söylem düzeyi ve devletin stratejik konumlandırma düzeyi gibi iki farklı analiz düzeyi arasında ayırım yapmak gerekir. Çoğu zaman devletler dil düzeyinde birbirleriyle çatışırken, onları bir araya getiren aynı çerçeve içinde çalışmaya devam ederler. Türkiye ile Yahudi varlığı arasındaki ilişkilerin yakın tarihi, bu paradoksun açık bir örneğini sunmaktadır

Nitekim ikisi aralarındaki ilişkiler Erdoğan ile başlamadığı gibi hiçbir zaman sadece geçici bir diplomatik ilişki de olmamıştır. Zira Türkiye, 1949 yılında Yahudi varlığını resmen tanımıştır. Sonra hemen ardından 1952 yılında NATO'ya katılmıştır; bunun üzerine Pentagon'dan binlerce uzman, sürekli gerilim fikrinin yanı sıra alarm (seferberlik) halinin devam etmesi için dışarıda düşmanlar üretme fikrine dayanan West Point Akademisi'nin askerî doktriniyle birlikte Türkiye'ye akın etmeye başlamıştır. Ve şu ana kadar Amerika'nın müttefiki ve üvey evladı olmaya devam etmiştir.

Geçen yüzyılın doksanlı yıllarında, Ankara ile Tel Aviv arasında Orta Doğu'daki en önemli askeri işbirliği eksenlerinden biri oluşmuştur. 1996 yılında da, istihbarat işbirliği, askeri eğitim, Türk askeri teçhizatının modernizasyonu ve ortak tatbikatların düzenlenmesini kapsayan geniş kapsamlı savunma anlaşmaları imzalanmıştır. Bu sadece taktiksel bir yakınlaşma değildi; aksine Türkiye ile Yahudi varlığını, soğuk savaşın sona ermesinden sonra şekillenen bölgesel düzenin iki temel unsuru olarak kabul eden daha geniş bir Amerikan vizyonunun yansımasıydı.

Gizli diplomatik raporlar, Lübnan'daki Yahudi varlığının faaliyetlerini koordine eden ve Mossad tarafından Lübnan dosyasını yönetmekle görevlendirilen Uri Lubrani'nin, Türkiye ile Yahudiler arasındaki güvenlik anlaşmasının oluşturulmasında ve formüle edilmesinde bilinmeyen askerlerden biri olduğunu ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda Lubrani, İran konusunda da uzman olup 1990 yılında Rabin tarafından Türkiye ile ilgilenmesi için görevlendirilmişti. Ankara ile Tel Aviv arasındaki stratejik anlaşma, Suriye ve İran sınırları boyunca bir casusluk ve dinleme sistemi kurulması da dahil olmak üzere askeri işbirliği adımlarından oluşan bütüncül bir silsileyle taçlanmıştı. Ayrıca Ankara ile Tel Aviv arasındaki askeri anlaşma, Şimon Peres döneminde Çiller tarafından imzalanmış olsa da ancak Netanyahu, Suriye ile Türkiye arasındaki su krizinin şiddetlenmesini istismar ederek bu anlaşmaya Suriye'ye karşı bir meydan okuma niteliği kazandırmıştır; zira o, Yahudi varlığındaki derin devletin arzusuyla uyumlu olarak Suriye'yi zayıflatmak için büyük bir çaba sarf etmiş ve bu da Siyonist askeri yazılarda belgelenmiştir. Bu arada varlık, 2003 yılında İstanbul'da düzenlenen bir konferansta duyurulan Büyük Ortadoğu Projesi'nin temel taşı olarak oluşturulmuştur.

Ancak asıl önemli soru, 1990'ların ittifakının eski haliyle hâlâ devam edip etmediği değil; aksine onu ortaya çıkaran yapısal koşulların gerçekten ortadan kalkıp kalkmadığıdır. Cevap, siyasi söylemin ima ettiğinden daha az net görünmektedir; zira Mart 2022'de Yahudi varlığının Cumhurbaşkanı Isaac Herzog Türkiye'yi ziyaret etmiş, Erdoğan ona kırmızı halılar sermiş ve onu liderlerin ile kahramanların karşılandığı gibi karşılamıştır.

Ardından Erdoğan, Eylül 2023'te New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 78. oturumunun aralarında, Yahudi varlığının başbakanı Netanyahu ile bir araya gelmiştir. Türkiye Cumhurbaşkanlığı, Erdoğan'ın onunla uluslararası ve bölgesel meselelerin yanı sıra iki taraf arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkileri ve Filistinliler ile Yahudilerin çatışmasıyla ilgili son gelişmeleri ele aldığını ifade etmiştir; zira Erdoğan, barışın hâkim olduğu bir dünya için birlikte çalışmanın gerekliliğini vurgulayarak, ülkesiyle Yahudi varlığı arasındaki ortak çalışma alanlarının enerji, teknoloji, icat, yapay zeka ve siber güvenlik alanlarını kapsadığını belirtmiştir. Hatta Enerji Bakanı Alparslan Bayraktar'ın Kasım 2023'te Tel Aviv'i ziyaret etmesi ve enerji alanındaki işbirliği dosyasını görüşmesi planlanmıştı; ancak Aksa Tufanı olayları bu hain girişimin tamamlanmasını engellemiş ve kartlarını altüst etmiştir.

Her ne olursa olsun Türkiye, hâlâ NATO'nun kilit bir üyesi olup onun savunma sanayisi, hala Batılı teknoloji ve güvenlik çevresinde çeşitli derecelerde entegre olmaya devam ettiği gibi siyasi liderliği de, ulusal

güvenliğinin temel çerçevesi olarak Atlantik İttifakı'nın önemini vurgulamaya devam etmektedir. Ancak Erdoğan'ın Yahudi varlığına karşı ateşli açıklamalarının, ABD Başkanı Trump'ın Ankara'da düzenlenecek NATO zirvesine katılımını açıkça memnuniyetle karşılaması ve onun katılımını bu Haçlı ittifakının istikrarı için önemli bir adım olarak değerlendirmesiyle aynı zamana denk gelmesi dikkat çekicidir. (AA, 10/06/2026); bu, sadece protokolle ilgili bir mesele değildir.

Nitekim jeopolitik dünyada, bizzat devletlerin gerçek öncelikleri, kürsülerde kullandıkları dil yoluyla değil, kargaşa anlarında sıkıca tutundukları ittifaklar yoluyla ortaya çıkmaktadır. Eğer Türkiye aynı zamanda Batı güvenlik yapısına sıkıca tutunduğunu vurguluyorsa, o zaman Yahudi varlığı da Orta Doğu'ya yönelik Batı stratejisinin sabit bileşenlerinden birini temsil etmektedir.

Bu sırada Türk İstihbarat Teşkilatı (MİT) Başkanı İbrahim Kalın'ın, Gazze'de tüm yaşananları bir kenara bırakıp Mısır'ın yolunu tuttuğunu görüyoruz; peki ama neden? Hamas'ın silahsızlandırılması konusunda müzakere etmek ve Trump'ın direnişin silahsızlandırılması konusundaki planının uygulanmasının, Gazze'de kalıcı sükûnetin geri dönmesine katkıda bulunacağını vurgulamak için! (Youm7, 09/06/2026).

Söylemlerle eylemler arasındaki bu açık çelişki, Erdoğan'ın son açıklamalarına farklı bir açıdan bakmamıza neden olmuştur.

Bu açıklamalar, Yahudi varlığıyla doğrudan bir çatışmaya hazır olmanın gerekliliğini yansıtmaktan daha çok, son derece çalkantılı bir bölgesel ortamı yönetme çabasını yansıtmaktadır. Zira Ankara, Suriye, Lübnan ve Doğu Akdeniz'de yaşanan dönüşümleri bariz bir endişeyle izlemekte olup, bölgesel dengelerin yeniden şekillenmesinin kendi konumunu ve nüfuzunu doğrudan etkileyeceğinin farkında olduğu gibi ABD'nin çatışmayı yönetmede başarısız olması halinde İran'a karşı savaşın nereye evrilebileceğinden de korkmaktadır. Aynı zamanda Türkiye sokağının, İslam dünyasındaki geniş kesimler gibi, Gazze'deki savaşa ve Yahudilerin politikalarına göz ardı edilemeyecek ahlaki ve siyasi bir sınav olarak baktığının da farkındadır. İşte burada iç ve dış boyutların kesişmesinin yanı sıra hamasi söylem ile daha önce Suriye'yi yüzüstü bıraktığı gibi Gazze ve Lübnan'a destek konusunda askerî yüzüstü bırakmayla da kesişmektedir.

Buna göre Yahudi varlığına yönelik yükselen söylem, Türkiye liderliğine, İslami halkın öfkesini kontrol altında alma ve rakip İslami güçlerin, gizli ve açık bir şekilde yüz üstü bıraktığı Filistin dosyasını tekelleştirme kapasitesini sınırlama gücü verdiği gibi bölgedeki meselelerin savunucusu olarak Türkiye'nin imajını da güçlendirmektedir. Ancak bu, Türkiye'nin uluslararası sistem içindeki konumunu belirleyen yapısal gerçekleri kesinlikle değiştirmez.

Bilakis bölge, büyük olasılıkla ittifakların geniş çaplı yeniden yapılanma aşamasına doğru ilerlemektedir; bu da Batılı güçleri, özellikle de Amerika'yı, büyük bölgesel güçleri sürekli bir karşılıklı yıpratma durumunda bırakmak yerine, onları kapsayan yeni güvenlik formülleri aramaya itebilir. Böyle bir durumda soru, Ankara ile Tel Aviv'in bugün ihtilaf edip etmedikleri, dahası

karşılıklı çıkarlarının olup olmadığı değil, yarın “İbrahimi” Orta Doğu başlıklı daha geniş düzenlemeler içinde kesişip kesişmeyeceğidir?!

Özellikle bu açıdan bakıldığında, karşılıklı sözlü füzeler görüldüğünden daha az önemli olabilir. Zira tarih bize, ülkeler arasındaki ilişkilerin geleceğini belirleyen şeyin, siyasi gürültü seviyesi değil, derin çıkarları hareket ettiren yön olduğunu öğretmiştir. Nitekim şu ana kadar bu çıkarlar, Türkiye'nin ait olduğu sistemden çıkacağına işaret etmekten daha çok, sistem içindeki konumunu yeniden müzakere etmeye çalıştığına işaret etmektedir. İşte bu nedenle, Türkiye ile Yahudi varlığı arasında ileri bir aşamadaki kesişme olasılığı, mevcut savaş atmosferinin gölgesinde ne kadar uzak gibi görünse de, Ortadoğu'nun jeopolitik hesaplamalarından dışlanması mümkün olmayan bir olasılık olarak kalmaya devam etmektedir.

Kaynak: [El-Raye Gazetesi - 604. Sayı - 17/06/2026](#)